

Verksamhetsberättelse 2022

Biosfärområde Storkriket

Kandidatur: Biosfärområde Storkriket

Innehållsförteckning

Verksamhetsberättelse 2022.....	2
Utbredning och namnbyte.....	2
Uppskjuten tidsplan och rekrytering	2
Omvärlden	3
Nationell och internationell biosfärsamverkan	3
Kommunikation och media.....	3
Forskning och utbildning.....	4
Projekt.....	5
Kultur som metod	5
Biosfärfestivalen	6
Biosfärkontor, noder och portar.....	6
Organisation.....	7
Verksamheten i siffror - ekonomi	8

Verksamhetsberättelse 2022

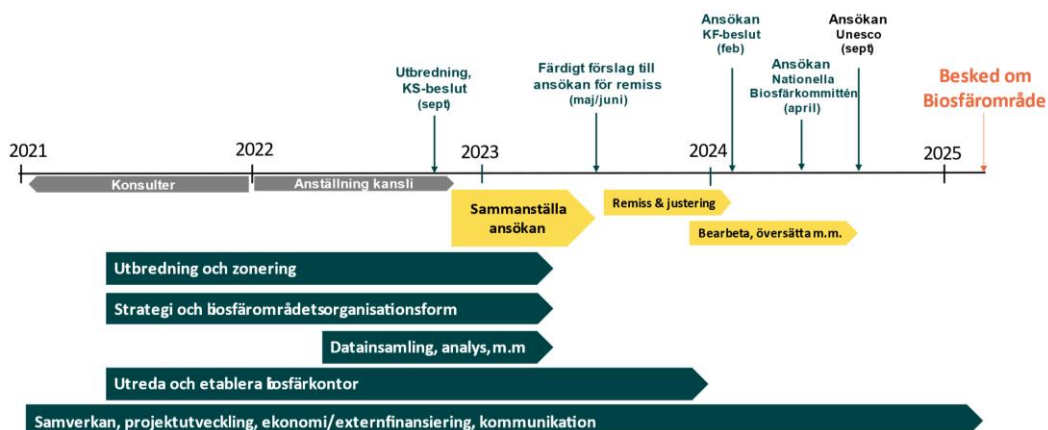
Under hösten 2020 utsåg den svenska programkommittén för Unesco området Vombsjösänkan i Skåne till en kandidatur för att bli Sveriges åttonde biosfärområde. Under kandidaturen ska biosfärområdet utvecklas och en fullskalig ansökan till MAB-ICC (*Man and the Biosphere Programme - International Co-ordinating Council*) formuleras. Beslutet om utnämning tas av Unesco i Paris. Kandidaturarbetet inleddes våren 2021 och pågår fortsatt. Verksamhetsåret 2022 har varit ett intensivt år med både utmaningar och flera stora kliv framåt.

Utbredning och namnbyte

I samband med ansökan om att bli utnämnda som kandidat område angav den svenska Unescokommittén ett antal rekommendationer för området som ska utvecklas under kandidaturen. En av kommentarerna handlade om utbredningsområdets storlek och en eventuell inkludering av staden Lund. Styr- och arbetsgruppen har därför arbetat med frågan över längre tid – och ett nytt förslag på utbredningsområde och namn beslutades av kommunernas respektive kommunstyrelse under augusti-september 2022. Genom beslutet omfattar biosfärområdet nu hela Lunds kommun och Sjöbo kommun, samt Eslövs kommuns södra delar med en naturlig gränsdragning längs Bråån. Biosfärområdets namn byttes från Vombsjösänkan till Storkriket.

Uppskjuten tidsplan och rekrytering

I början av året hade biosfärkoordinatören, som är ansvarig för att leda kandidaturprocessen och verksamheten, nyligen rekryterats – och året inleddes med att ta tag i de delar av arbetet som var försenade samt förankra biosfärprocessen i de tre kommunerna. Även om vissa delar lyckats färdigställas under 2022 har den övergripande tidsplanen för kandidaturen förskjutits ett år. För att stärka arbetet inleddes även en till rekrytering under våren 2022, och en anställd med ansvar för projektsamordning och kommunikation kom på plats i september.

Figur 1. Aktuell tidsplan (uppdaterad i slutet av verksamhetsåret 2022)

Omvärlden

Under början av året rådde fortfarande pandemirestriktioner (covid-19) – det tillsammans med en ny typ av möteskultur har inneburit att många möten har genomförts digitalt under året. Samtidigt har fysiska möten varit möjliga under största delen av året vilket har stärkt förankringsarbetet och skapat mervärden i många mötessammanhang. Omvärldshändelser såsom Rysslands invasion i Ukraina, klimatförändringarna, energi- och ekonomiska samhällsutmaningar nationellt och internationellt samt det svenska valet har också påverkat och kommer att fortsatt påverka verksamheten. Bland annat genom att det påverkar organisationers förutsättningar till samarbete, prioritering av biosfärsrelevanta frågor och offentliga aktörers resursfördelning.

Nationell och internationell biosfärsamverkan

Biosfärområdet Storkriket ingår i ett nationellt och internationellt nätverk av biosfärområden. Sammanlagt finns 7 i Sverige och 738 i världen. Storkrikets biosfärkoordinator har under året deltagit på månatliga nationella biosfärrådsmöten. Biosfärrådet (biosfärprogrammets operativa genomförandeorgan) har i uppgift att bidra till långsiktighet och stabilitet i programmets utveckling i Sverige.

Därutöver har kansliet deltagit i den årliga nationella biosfärkonferensen som detta år förlades i Biosfärområde Kristianstad Vattenrike där även representanter från Naturvårdsverket och Unesco deltog. Under året bjöds även Storkriket in till att delta på den europeiska biosfärkonferensen EuroMAB, men då Storkrikets biosfärfestival sammanföll med denna konferens kunde deltagande inte prioriteras.

Övrig nationell och internationell inspiration från andra biosfärområden sker löpande genom olika digitala plattformar och kontakt med respektive biosfärkoordinator. Det nationella och internationella nätverket är värdefullt, inte minst på grund av erfarenhetsutbytet och att det skapar grundläggande förutsättningar och tillfällen för samverkan.

Kommunikation och media

Under 2022 har arbetet fortgått med att tillgängliggöra information och skapa och bibehålla engagemang genom olika dialog- och kommunikationsinsatser. Hemsidan, nyhetsbrev och sociala medier har varit i drift under hela året, men ett omtag påbörjades under senare delen av 2022 mot bakgrund av namnbyte och rekrytering av kommunikator. Arbetet återstår både rörande visuellt uttryck och tillgänglighetsanpassning av de digitala kanalerna i enlighet med WCAG (Webbdirektivet/DOS-lagen).

Under hösten har "Kommunikationsgruppen för Biosfärområde Storkriket" med en representant från respektive kommun byggt upp en ny samarbetsplattform och haft återkommande möten. Under slutet av verksamhetsåret inleddes arbetet med att ta fram en gemensam varumärkesplattform samt bildbank. Mycket arbete kvarstår för att bygga upp en god strategisk kommunikationsgrund.

Media uppmärksammade biosfärområdet vid ett par tillfällen under verksamhetsåret. Kortfattat rörde det sig om en till flera inslag i anslutning till

följande händelser: förslag på utbredning (februari), Centerpartiets partiledare besökte Storkriket (juni), Biosfärfestivalen (juli-september), forskningskonferensen Mötesplats Biosfär (oktober), Skånetrafikens kollektivtrafikplanering (november) samt vid ett par tillfällen då Storkriket nämnts i diskussioner kring fastigheterna Hasslemölla i Veberöd och Stationshuset i Harlösa. De medier som uppmärksammade Storkriket var: Skånska Dagbladet, Ystad Allehanda, Sydsvenskan, Epoch Times samt P4 Malmöhus och P4 Kristianstad. Storkriket har även varit i fokus i våra samarbetsaktörers kommunikationskanaler vid flera tillfällen, bland annat på Lunds universitets hemsida (februari och juni) och ARNAs sociala medier (löpande).

Forskning och utbildning

Under våren 2022 har biosfärverksamheten deltagit aktivt i planeringen av forskningskonferensen Mötesplats Biosfär som pågick under två dagar i oktober 2022. "Mötesplats Biosfär – Från forskning till innovation, från innovation till transformation" var den första nationella biosfärkonferensen med syfte att stärka kopplingen mellan kunskapsutveckling, praxis och policy. Ansvariga arrangörer för Mötesplats Biosfär var Biosfärprogrammet Sverige, Lunds universitet, Umeå universitet och SLU i Umeå. Bland annat innehöll programmet en exkursion ut till olika platser i biosfärområdet Storkriket.

Under våren genomförde biosfärverksamheten ett examensarbete i samverkan med Centrum för miljö- och klimatvetenskap (CEC) på Lunds universitet. Examensarbetet var en fallstudie över möjligheter till geografisk kartläggning av ekosystemtjänster. Under våren samarbetade biosfärverksamheten också med Lunds universitet inom ramen för en ansökan till världens största innovationssatsning för kulturella och kreativa sektorer och näringar. Universitetet ville använda biosfärområdet som pilotområde för hur den kulturella och kreativa näringen i området kan användas i hållbar samhällsutveckling. Tyvärr kom Lunds universitet på en andra plats i utlysningen, men arbetet har bland annat resulterat i att Lunds universitet ansökt om ett nytt tematiskt samverkansinitiativ där biosfärområdet finns med som förslag på pilotområde.

Under hösten 2022 har biosfärverksamheten även haft två praktikanter från masterprogrammet Tillämpad klimatstrategi, CEC, Lunds universitet. Den ena studenten har undersökt lantbrukssektorn och livsmedelsproduktionen i området och den andra har engagerat sig i Storkrikets arbete med hållbar plats- och destinationsutveckling.

Vidare driver LUCSUS (Lund University Centre for Sustainability Studies) ett projekt i samverkan med föreningen ARNA (Art and Nature) och biosfärverksamheten där man sätter barn och ungas frågor om hållbar utveckling i fokus och skapar ett utbyte mellan grundskoleelever i området och forskare vid Lunds universitet.

Många institutioner, program inom universitetsvärlden och andra utbildningsorgan visar intresse för biosfärområdet – dels som samverkanspartner, dels som pilotområde. Biosfärverksamheten bidrar kontinuerligt genom föreläsningar och möten.

Projekt

Under våren 2022 slutredovisades Leader-projektet "Tillsammans för biosfärområde Vombsjönsänkan" som leddes av Coompanion Skåne. Projektets resultat tas tillvara i ordinarie verksamhet och i projektet "Vår plats i biosfären" som ansöktes om och därefter inleddes under våren.

Projektet "Vår plats i biosfären" har en totalbudget på 4,4 mkr och en finansiering fram till 2024 genom Tillväxtverket, Leader Lundaland och Leader Sydöstra. Projektet har sin grund i att Storkrikets värden är unika ur ett regionalt, nationellt och internationellt perspektiv och det finns god potential till att utveckla området till en hållbar destination och ett attraktivt besöksmål. Projektet utgår från Handboken för hållbar destinationsutveckling, framtagen av Riksantikvarieämbetet, Tillväxtverket och Region Dalarna. Handboken grundar sig i Unescos metod World Heritage Sustainable Tourism Toolkit - en metod för att utveckla hållbara besöksmål i takt med att kultur- och naturturismen växer i världen.

Vidare deltar biosfärverksamheten i andra aktörers projektansökningar vilket bidrar till att biosfärområdet blir pilotområde för hållbar utveckling. Ett exempel kan vara genom att bland annat ingå i projekts referensgrupper. Aktuella projektansökningar där Biosfärområde Storkriket är inskriven är:

- ARNA – Vombsjön Water Art (beviljad).
- Coompanion Skåne – Säkra slingan Vollsjö (beviljad).
- Fontänhuset – forts. Naturkontakt (behandlas).
- Smarta byar – autonoma bussar samt digitala vandringsleder (behandlas).
- Högskolan Halmstad - The 15-minute City (15mC) med fokus på Veberöd (behandlas).
- Lunds universitet - Tematiskt samverkansinitiativ (behandlas).

Därutöver har dialog inletts med flera andra aktörer, bland annat livsmedelsföretag och fastighetsföretag, för att undersöka möjligheten till projekt och insatser i biosfärområdet och arbetet med hållbar utveckling. Under slutet av året inleddes även en process att söka ett ledutvecklingsprojekt utlyst av Tillväxtverket.

Kultur som metod

Utvecklingen av kulturdimensionen av hållbar utveckling är viktig för biosfärområdet. Sedan 2011 har föreningen ARNA (Art and Nature) använt kulturprojekt som en metod för att utforska en plats, dess historia och hållbara framtid. Deras mål är att skapa broar mellan olika generationers erfarenheter, vår tids vetenskap och kreativa framtidsvisioner i biosfärområdet. Under 2022 startade eller fortlöpte följande ARNA-projekt med syfte att bidra till biosfärkandidaturprocessen:

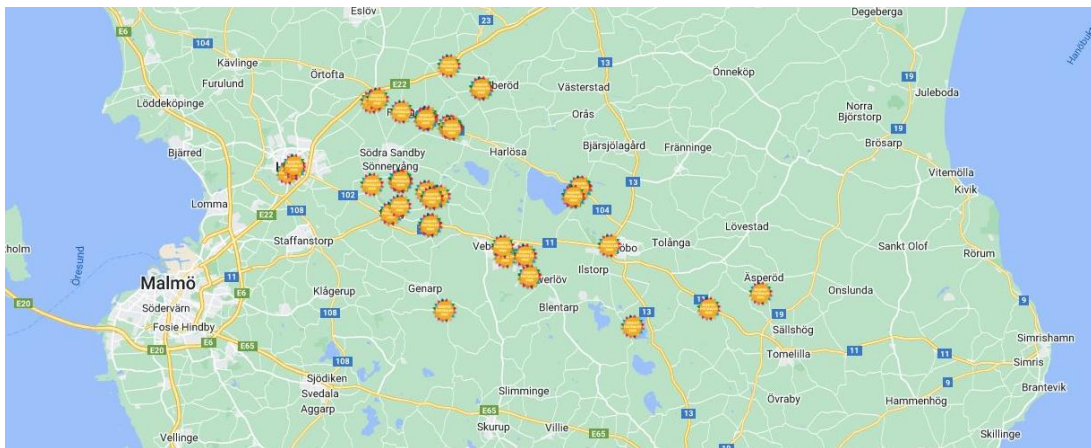
- Dinner for Future – som deltagare i European Culture Foundations program "The European Pavilion" utforskar ARNA framtidens mat.
- Ung SciShop – medborgarplattform för barn och ungas frågor kring hållbar utveckling i samarbete med forskare vid Lunds universitet.
- Växande historia – elva erfarna konstnärer skapar konsthändelser i naturen och på Kulturens Östarp med fokus på att synliggöra det biologiskakulturarvet

Biosfärfestivalen

Sveriges enda biosfärfestival arrangerades av biosfärverksamheten för andra året i rad. Syftet med biosfärfestivalen är att synliggöra områdets resurser i form av natur, kulturhistoria, lyfta lokala aktörer samt att förankra att Storkrieket kandiderar till att bli ett biosfärområde. Arbetet skapar en mötesplats för personer som i sina yrkesliv eller inom föreningslivet har intresse för att stödja en hållbar utveckling i området. Målgruppen för Biosfärfestivalens aktiviteter är boende i de tre kommunerna Lund, Sjöbo och Eslov.

Festivalprogrammet 2022 bestod av sammanlagt 84 programpunkter (54 olika typer av aktiviteter) som arrangerades av 32 arrangörer under åtta dagar (10–18 september). Antalet besökare estimeras till cirka 1500 personer. Utvärderingen av festivalen visar att festivalen uppnått sitt syfte, samtidigt som det finns utvecklingspotential beträffande kommunikationsplanering, eventkoordinering, ökad gemenskap bland arrangörer, med mera. Nedan visas en karta över den geografiska spridningen för årets aktiviteter:

Figur 2. Karta över platser med aktiviteter under Biosfärfestivalen 2022.

Biosfärkontor, noder och portar

Arbetet med att identifiera ett kommande biosfärkontor har fortgått under verksamhetsåret. Kontorets lokalisering är viktig för att fungera som en mötesplats i biosfärområdet och behöver vara tillgängligt genom befintliga och hållbara kommunikationssystem. Kontoret ska också kunna kombineras med en besöks- och informationsplats och ha kapacitet för möten och konferenser. Ett förslag som undersöks är en fastighet med stora kultur- och naturvärden i Veberöd: Hasslemölla. Fastigheten är belägen centralt i biosfärområdet och den ägs av Lunds kommun. Diskussioner har fortgått under 2022 kring hur och till vad fastigheten ska användas. En utredning baserat på ett politiskt uppdrag kring att utveckla Hasslemölla till en mötesplats med ett biosfärkontor pågår. Samtidigt har byalaget i Harlösa lyft ett förslag till Eslövs kommun om att använda den gamla stationsbyggnaden i byn till biosfärkontor. Under skrivandets stund är också detta under utredning av ansvarig kommun.

Utvecklingen av noder och portar har fortsatt under hösten inom ramen för projektet "Vår plats i biosfären". En beskrivning och kartläggning av destinationen och dess platser har tagits fram där portar och noder ingår i analysen. En dialog har påbörjats med Skånetrafiken för att möjliggöra bra kollektivtrafiklösningar till området.

Organisation

Biosfärsamarbetet styrs genom ett samarbetsavtal som respektive kommunstyrelse beslutade om hösten 2022.

Lunds kommun är värdkommun och huvudman för den gemensamma biosfärverksamheten.

Den politiska styrgruppen har bestått av två förtroendevalda från respektive kommun vilka ansvarar för att behandla övergripande frågor om ekonomi, organisation och verksamhet.

Biosfärverksamheten leds av en koordinator, som har det övergripande ansvaret för att verksamheten i området bedrivs enligt riktlinjerna från Unesco och utifrån de lokala förutsättningarna och arbetsuppgifterna. Koordinatoren är gemensam för samtliga tre kommuner och får sitt uppdrag från styrgruppen. Som stöd i arbetet har koordinatoren en kollega med ansvar för projektsamordning och kommunikation samt en arbetsgrupp bestående av tjänstepersoner från de tre kommunerna.

Styrgruppen har under året haft sju möten och bestått av följande deltagare:

Lund:

- Johan Nilsson (C), ledamot i tekniska nämnden
- Karin Svensson Smith (MP), Oppositionsråd och 2:a vice ordf. tekniska nämnden
- Jon Andersson, enhetschef, Hållbarhetsenheten, kommunkontoret
- Kristina Fontell, miljöstrateg, Hållbarhetsenheten, kommunkontoret

Sjöbo:

- Kent-Ivan Andersson (M) vice ordf. KS och KSAU
- Jörgen Ny (C), ordf. samhällsbyggnadsnämnden
- Louise Andersson enhetschef strategienheten
- Eva Nielsen Osterman, hållbarhetsstrateg

Eslöv:

- Bengt Andersson (M) ordf. Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden
- John Fidler (L) ersättare Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden
- Dave Borg, förvaltningschef Miljö- och samhällsbyggnad
- Annika Söderman, kommunekolog
- Petra König, strateg

Länsstyrelsen:

- Jörgen Nilsson, naturvårdsförvaltare

Arbetsgruppen har under året haft 17 möten och bestått av följande deltagare:

Lund:

- Anna-Karin Poussart, biosfärkoordinator och verksamhetsledare
- Ylva Nilsson, projektsamordnare och kommunikatör
- Jon Andersson, enhetschef, Hållbarhetsenheten, kommunkontoret
- Kristina Fontell, miljöstrateg, Hållbarhetsenheten, kommunkontoret

Sjöbo:

- Eva Nielsen Osterman, hållbarhetsstrateg

Eslöv:

- Annika Söderman, kommunekolog
- Petra König, strateg

Verksamheten i siffror - ekonomi

Huvudmännen och finansiärerna för biosfärområdeskandidaturen för Storkriket är kommunerna Lund, Sjöbo och Eslöv tillsammans med Naturvårdsverket. Kommunernas respektive bidrag grundas på en beräkningsmetod baserad på andelen biosfärområdesyta samt antalet medborgare i kommunen.

Intäkter	
Naturvårdsverket	450
Sjöbo kommun (38%)	499
Lunds kommun (49%)	645
Eslövs kommun (13%)	171
Överförda medel från 2021	466,1
Summa	2231,1
Utgifter	
Kostnader för personal	1040,3
Konsultkostnader (utredning ansökan, biosfärfestival, hemsida, kommunikation)	482,2
Resor	3,6
Administrativa kostnader kansli (hyra lokal, it, representation, fika)	22,9
Summa	1549
<i>Ingående balans</i>	466,1
<i>Utgående balans</i>	682,1